

Beyoğlu Sırları romanı Epameinondas Kyriakidis'in (İstanbul 1861-Atina 1939) kaleme almış olduğu ve İstanbul'da Karamanlıca/Türkçe yayınlanan "Anatoli" gazetesini müdürü Evangelinos Misailidis (Kula, Manisa 1820-İstanbul 1890) tarafından Türkçeye çevrilip aynı gazetede 1888-1889 yıllarında tefrika edilmiş bir eserdir. "City Mysteries / Mystères urbains" yani "Şehir Sırları" türüne ait olan bu romanda yazar E. Kyriakidis İstanbul hakkında yazılan diğer "gizemli romanlar"da olduğu gibi, Avrupa'dan ithal edilmiş adetler nedeniyle yozlaşma ve ahlâksızlık merkezine dönüşmüş olan Beyoğlu'ndaki Rum "sosyete"nin şatafatlı yaşamını ve yeni edindiği tavırları eleştirmektedir. Yazar söz konusu toplumun bir parçası olan bu gösterişli yüksek tabakanın gizli taraflarını sergilerken aynı zamanda İstanbul'un karanlık yanlarına da ışık tutmaktadır. Şehrin yolsuzluk inleri, sefil mahalleleri ve fuhuş evleri gözler önüne serilirken, okur, yaşamın tehlike ve tehditlerle dolup taşan yönüyle karşı karşıya gelmektedir. Eseri Türkçeye çeviren E. Misailidis, dili Türkçe olan Anadolu okuruna eserin Türkçe olarak kurgulanmış ve yazılmış hissini vermek amacıyla, kullandığı dilin özgün metne göre hiçbir yabancılaşma taşımasını başarmıştır.

yayına hazırlayan
Evangelina Balta & Sada Payır

Beyoğlu Sırları

Beyoğlu Sırları
(tefrika roman / 1888-1889)

yazan : Epameinondas Kyriakidis
türkçesi (karamanlıca) : Evangelinos Misailidis

Πέραν Απόκρυφα / Peran Apokrifá
Epameinondas Kyriakidis, 1890
Beyoğlu Sırları, Evangelinos Misailidis, 1888-89

© *Beyoğlu Sırları*, Evangelia Balta & Sada Payır, 2020
© istos yayın, 2020

Birinci Basım: Şubat 2020
Yayıma Hazırlayan: Evangelia Balta & Sada Payır
Kapak ve İç Tasarım: Maria Stefossi

istos yayın
Mumhane Caddesi, No: 39, Aziz Andrea Manastırı Hanı,
Karaköy-İstanbul Tel: +90 212 243 41 61
www.istospoli.com | info@istospoli.com
Sertifika No: 25219

ISBN: 978-605-4640-73-7

Baskı:
Figür Grafik ve Matbaacılık San. Tic. Ltd. Şti
Yıldırım Ođuz Göker Cad., Nilüfer Sk. 5. Gazeteciler Sitesi,
No: A 19/5 Akatlar-İstanbul
Sertifika No: 14746

Beyoğlu Sırları

(tefrika roman / 1888-1889)

yazan: Epameinondas Kyriakidis
türkçesi (karamanlıca): Evangelinos Misailidis

yayıma hazırlayan: Evangelia Balta & Sada Payır

İSTANBUL 2020

*Aydın edebiyatçı, öğretmen, İstanbul efendisi,
Diamandis Anestidis'in anısına saygıyla
ithaf ediliyor*

İçindekiler

<i>Ön Söz</i>	9
Giriş	13
Gizem romanları ve <i>Beyoğlu Sırları</i>	22
İstanbul – Gerçek ile Muhayyel Arasında	30
<i>Beyoğlu Sırları</i> Eserinin Yazarı	38
Romanın Özeti	39
Kaynak Metin (<i>Peran Apokrifâ</i>) ve Tercüme Metnin (<i>Beyoğlu Sırları</i>) karşılaştırmalı Analiz Bulguları	45
ROMAN	53
<i>Çevriyazım ve Romanın yayını hakkında not</i>	365
<i>Sözlük</i>	371

Ön Söz

Epameinondas Kyriakidis'in yazdığı *Πέραν Απόκρυφα (Beyoğlu Sırları)* romanının Karamanlca çevirisinin yayımlanması, Ulusal Yunan Araştırmaları Vakfı (National Hellenic Research Foundation) tarafından 2017'de başlatılan Osmanlı Araştırmaları Projesi'nin bir parçasıdır. Bu projenin amacı, 19. yüzyılın ikinci yarısından itibaren Karamanlca gazete ve dergilerde Türkçe olarak Yunanca karakterlerle yayımlanıp tercüme edilmiş Yunan romanlarının açıklamalı baskılarını yayımlamaktır. Proje, zamanla unutulup gitmiş Yunan edebiyatının seçkin eserlerinin bilinmeyen Türkçe çevirilerini kurtarmayı ve gündeme getirmeyi ve bazı durumlarda bu çeviriler üzerinden hiç bilinmeyen, ihmal edilmiş ve suskunlaşmış ya da tanınmayan ve aykırı sayılarak dışlanmış Yunan yazar ve çevirmenleri günümüze taşımayı amaçlamaktadır.

Unutulmuş, bulunması zor ve günümüzde hiç bilinmeyen bu edebi ürünler tümüyle ulaşılamaz ve faydalanılamaz hâdedir. Bunlar, 19. yüzyılın ortalarından 20. yüzyılın ilk on yıllarına kadar, bu geçici dünyayı yani günlük ve periyodik basın dünyasını besleyen seri bir üretimin varlığını kanıtlarlar. Yunan edebi ürünlerin Türkçe çevirilerinden oluşan külliyatı hazırlamaktaki amaç, öncelikle bu eserleri oldukları gibi tanıtmak ve bu tür eserlerin yazılmasında öncülük etmiş yazarları ve çevirmenleri tanıtır sunmak ve ikinci olarak da Yunan edebiyatına ait eserlerin Türkçe konuşan Rumlara aktarılmış biçimini nicelik ve nitelik olarak ortaya koymaktır.

Bu proje ile araştırmamız, zaman aşımına karşı kırılğan bu malzemede saklı bilinmeyen ve gizli olanları toplayabilmek ve işleyebilmek için günlük ve periyodik basın düzlemindeki kitap formunun ötesine

geçmektedir. Bu prosedürün nihai amacı, Yunan eserlerinin Karamanlıca çevirilerini Yunanca konuşan Yunan dünyası ile Türkçe konuşan Yunan dünyası arasındaki kültür aktarımı prizmasından geçirerek incelemektir. Çünkü hepimizin bildiği gibi çeviriler sadece dil üzerinde gerçekleşen bir süreç değil, aksine kültürel bağlamda tarihsel bir örgünün yaratılmasıdır. Karamanlıca çeviriler tarihsel araştırmaya girdiğinden, bu çeviriler ayrı ciltler hâlinde yayımlanırken, Karamanlıca çevirilere her zaman, bu tür konuları tartışma için gündeme getirmeye çalışan kapsamlı birer giriş metni eşlik eder. Bazı saf girişimlerde olduğu gibi, eski Türkçe dili neden gösterilerek reddedilebilir ve değer verilmeyebilirler. Bu çeviriler sosyal ve kültürel birer fenomen, kültürler arası çoklu etkileşimin birer tanığı, bir dilin, Osmanlı İmparatorluğu'nda Türkçe konuşan Ortodoksların dilinin “inşaasının” kanıtlarıdır. Bunun yanında, çoğu zaman çevirmenler kaynak metinlere çeşitli şekillerde müdahale ettikleri ve böylece bu edebi ürünlerin okuyucuları Türkçe konuşan Rumlar için kendi metinlerini oluşturdukları için, başlıbaşına edebi birer eser hâline gelirler.

Yukarıda kısaca değindiklerime ek olarak, *Beyoğlu Sırları* ve benzer şekilde ondan önce gelen Aleksandos Rizos Rangavis'in *Συμβολαιογράφος* (*Mukavelat Muharriri / Notaire*) romanlarının Karamanlıca çevirilerinin yayımlanması haricinde, bunu takip edecek bu türde başka romanların, yani Karamanlıca çevirisi yapılmış diğer Yunan romanlarının basılması, bu eserlerin Osmanlı Edebiyatı'na dâhil edilmelerine katkıda bulunacaktır. Çünkü aynı şekilde Yunan edebiyat ürünlerinin Karamanlıca çevirileri de, Arap alfabesiyle yayımlanmış 19. yüzyıl Batı romanlarının çevirilerinin dâhil edildiği bu yapıya aittir.

*

Çalışmanın çeşitli aşamalarında pek çok araştırmacı arkadaşımızın katkısı olduğunu belirtmek isterim. Romanın tefrikalarını içeren *Anatoli* gazetesinin romanın tefrikalarını içeren ciltlerini arşivinde barındıran Orient-Institut İstanbul'da kütüphaneci Astrid Menz ve Şehnaz Şişmanoğlu Şimşek bize gerekli sayfaların fotoğraflarını sunarak kolaylık sağladılar. Yannis Paisios, Epameinondas Kyriakidis tarafından

İstanbul'da yayımlanan *Epitheorisis* gazetesini bulmamıza ve ilk olarak bu gazetede yayımlanan romanın tefrikalarının fotoğraflarını çekmemize yardımcı oldu.

Niki Stavridi, Edith Ambros ve Haris Rigas-Theodorelis ile pek çok konuyu tartışarak görüşlerinden yararlandık. Kaan Doğan, Çağrı Başkurt ve Fatma Ergünyer'e romanın transkripsiyonu yapılmış metnindeki düzeltmeleri için, Niki Stavridi, Fatma Ergünyer, Altuğ Yılmaz ve Dimosthenis Yagcioglou'na kitabın sunuş bölümleri ve romana eşlik eden notları tercüme ettikleri için teşekkür borçluyuz. Giriş kısmının son hâlini almasına yaptığı katkılardan dolayı Demet Elkâtip'e, kitabın basıma hazırlanış aşamasındaki yardımlarından dolayı Maria Stefossi'ye ve burada anamadığımız herkese çok teşekkür ederiz.